

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Kształcenia Ogólnego i Transformacji Cyfrowej

DKOPP-WPPI.053.3.2024.JS
Warszawa, 06 marca 2024 r.

Pani
Renata Skórkiewicz

Szanowna Pani,

odnosząc się do treści petycji w sprawie wprowadzenia do przedszkolnej i szkolnej podstawy programowej przedmiotu: *psychologia*, przesłanej do Ministerstwa Edukacji Narodowej, uprzejmie informuję, że zgodnie z obowiązującym stanem prawnym¹ - na wszystkich etapach edukacyjnych, z wychowaniem przedszkolnym włącznie, uczniowie zdobywają wiadomości i umiejętności przygotowujące ich do prowadzenia zdrowego trybu życia, z uwzględnieniem zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego, w tym rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi. Zestawy celów kształcenia i treści nauczania, ustalone w obowiązującej podstawie programowej, w pełni gwarantują możliwość wyposażenia dzieci i młodzieży w kompetencje zdrowotne.

Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania - uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji. Zadaniem edukacji przedszkolnej jest m.in. wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju.

Na dalszych etapach edukacyjnych wymagania z zakresu szeroko rozumianej **edukacji zdrowotnej**, w tym zagrożeń zdrowia psychicznego i somatycznego, występujących we współczesnej cywilizacji, ujęte są w podstawie programowej wielu przedmiotów, m.in.: *przyrody, biologii, geografii, wychowania fizycznego, edukacji dla bezpieczeństwa, techniki, języka obcego nowożytnego, wychowania do życia w rodzinie, etyki*.

Ww. regulacje prawne wskazują na istotne znaczenie edukacji zdrowotnej w procesie nauczania i wychowania ucznia, ale także obligują przedszkola i szkoły wszystkich typów do podejmowania systematycznych działań w celu utrzymania i wzmacniania zdrowia uczniów. Szkoła powinna być ukierunkowana na integralny rozwój fizyczny, poznawczy,

¹ Podstawę programową dla przedszkoli i szkół podstawowych reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, z późn. zm.); w szkołach ponadpodstawowych stosuje się podstawę programową określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z późn. zm.).

emocjonalny, społeczny i moralny każdego ucznia. Nauczanie i wychowanie powinno odbywać się w atmosferze wzajemnego zaufania i zrozumienia nauczyciela i ucznia oraz we współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego określa więc zadania przedszkola, szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych w obszarze zapobiegania chorobom i doskonalenia zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego dzieci i młodzieży.

Dodać należy, iż treści nauczania dotyczące zdrowia - określone w podstawie programowej - doprecyzowuje i rozwija nauczyciel w realizowanym przez siebie programie nauczania do danych zajęć edukacyjnych. Co więcej, katalog zagadnień ujętych w programie nauczania może zostać rozszerzony przez nauczyciela, np. o takie zagadnienia dotyczące zdrowia, które szczególnie interesują uczniów. Zagadnienia z zakresu zdrowia mogą i powinny być także omawiane z uczniami na *zajęciach z wychowawcą*, realizowanych we wszystkich klasach, na wszystkich etapach edukacyjnych. O tym, jakie szczegółowe tematy z zakresu problemów zdrowotnych będą omawiane na *zajęciach z wychowawcą*, decyduje wychowawca w ramach realizacji zadań określonych w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły, mając na uwadze potrzeby konkretnej grupy uczniów, a także kwestie sygnalizowane przez dyrektora szkoły, nauczycieli, rodziców oraz wynikające z aktualnej sytuacji społeczno-zdrowotno-ekonomicznej. W ramach takich zajęć można zorganizować np. zajęcia dotyczące radzenia sobie ze stresem czy prewencji suicydalnej - z udziałem zaproszonych gości/specjalistów, np. psychologa, pedagoga, lekarza.

Przepisy prawa umożliwiają również organizowanie w szkołach – **w ramach dodatkowych zajęć edukacyjnych** - zajęć, dla których nie ustalono podstawy programowej, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Dyrektor szkoły może więc zdecydować o realizacji w danym oddziale/oddziałach np. przedmiotu *psychologia*.

Jednocześnie informuję, że każda szkoła i placówka obowiązkowo realizuje **program wychowawczo-profilaktyczny**, który obejmuje:

- 1) treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz
- 2) treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Program wychowawczo-profilaktyczny jest przygotowywany na podstawie analizy wyników corocznej diagnozy potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka. Głównym celem jego realizacji jest kształtowanie właściwych postaw uczniów i przyjaznego klimatu szkoły. Program wychowawczo-profilaktyczny uchwała rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną. W związku z powyższym, rodzice mają istotny wpływ na działania wychowawczo-profilaktyczne realizowane w szkole oraz na inne programy, projekty, przedsięwzięcia i inicjatywy. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy szkoła może wprowadzić do ww. programu także zajęcia z psychoedukacji, jako czynnik chroniący uczniów.

Zadaniem nauczycieli i pedagogów jest inicjowanie różnych form pomocy uczniom w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. W przedszkolu i szkole **pomoc psychologiczno-pedagogiczna** jest udzielana podczas bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także m.in. w formie zajęć specjalistycznych. Prowadzenie w szkole i placówce badań i działań diagnostycznych wśród uczniów w celu określenia trudności w ich funkcjonowaniu i rozwiązywanie problemów należy do zadań pedagoga i psychologa. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej należy do kompetencji dyrektora szkoły, ale sama inicjatywa może należeć np. do wychowawcy, rówieśników, rodziców. Przepisy rozporządzenia w *sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach*

i placówkach² wskazują otwarty katalog specjalnych potrzeb edukacyjnych, które są powodem objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Każdy uczeń powinien być otoczony opieką, a w razie potrzeby także pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Pomoc ta – udzielana w szkole – jest dobrowolna i nieodpłatna.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne mogą wydawać opinie dotyczące wsparcia ucznia w szkole. Obowiązkiem przedszkola i szkoły jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczniom, przestrzeganie praw dziecka i praw człowieka oraz zapewnienie każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju.

Reasumując, rozwijanie postaw uczniów sprzyjających zdrowiu, z uwzględnieniem racjonalnego żywienia, odpowiedniej aktywności fizycznej, dbałości o higienę, poddawania się okresowym badaniom stanu zdrowia, umiejętnego radzenia sobie ze stresem – należą do obowiązkowych zadań realizowanych w każdej szkole. Ważnym elementem edukacji zdrowotnej jest również zdrowie psychospołeczne oraz przygotowanie uczniów do życia w szybko zmieniającym się środowisku. Szkoła – jak wyżej wskazano – jest również zobowiązana do realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego oraz inicjowania różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dostosowanych do potrzeb uczniów.

Mając na uwadze powyższe działania realizowane obowiązkowo w szkołach m.in. w ramach edukacji zdrowotnej i pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz fakt, że nauczyciele poszczególnych przedmiotów są zobowiązani dostosować realizowany program nauczania do potrzeb i możliwości danej grupy uczniów – nie przewiduje się wprowadzania odrębnego, obowiązkowego przedmiotu pn. psychologia.

Należy również podkreślić, że z uwagi na liczne sygnały kierowane do resortu edukacji w sprawie nadmiernego obciążenia uczniów obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi, co bezpośrednio przekłada się na mniejszą odporność psychiczną uczniów – nie planuje się zwiększania liczby godzin żadnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, ani rozszerzania katalogu obowiązkowych przedmiotów.

Jednocześnie, z uwagi na wyzwania współczesnego świata i związane z tym zagrożenia dla zdrowia m.in. dzieci i młodzieży, Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje wkrótce – m.in. z udziałem ekspertów z Ministerstwa Zdrowia – podjęcie prac w zakresie zmiany podstawy programowej przedmiotu *Wychowanie do życia w rodzinie* w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, która ma zawierać szeroki komponent dotyczący edukacji zdrowotnej, w tym zdrowia psychicznego.

Z poważaniem

Małgorzata Szybalska
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280).